

REDACȚIA:

ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concurs, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTULUI

PENTRU

AUSTRO-UNGARIA:

Pe un an: 10 cor.

Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂȚATE:

Pe un an 14 franci.

Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 286.

Nr. 2642/1910. Pl.

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de protoprezbiter în tractul **Beiuș** cu parohia centrală interimară **Dobrești**, devenit vacant prin trecerea în statul de penziune a protoprezbiterului Vasiliu Papp prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile**, socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în foaia oficioasă »Biserica și Școala.«

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

a) Retribuțiunea dela dieceză pentru sedulele dela cununii și inspecțiunea școlară în sumă de 1000 cor.

b) Competința pentru vizitațiunea canonică și revidierea socoților dela parohiile de clasa I. 20 cor. dela parohiile de clasa II 15 cor., dela parohiile de clasa III 10 cor.

Numărul parohiilor = 52.

c) Bir protopopesc dela preoții cu întregire la 1600 cor. = 20 cor., dela preoții cu întregire la 800 cor. = 10 cor.

d) Pausalul cancelariei protopopești, dela parohii de clasa I = 6 cor., dela parohii de clasa II = 5 cor. și dela parohii de clasa III = 4 cor.

Din parohie: întregirea la 1600 cor., dela stat și stolele uzuale.

Toate dările și sarcinile după venitele sale le va suportă cel ales.

După ajungerea în vacanță a parohiei centrale **Beiuș** va avea să ocupe aceasta parohie.

Aspiranții la acest post, se avizează a-și înainta în termenul indicat Consistorului gr. ort. român din Oradea-Mare (Nagy-Várad) recursele ajustate cu documentele despre cvalificațiunea normată în § 53 din Statutul Organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888, și adevă că, au cvalificațiunea prescrisă în regulament pentru aspiranții la parohii de clasa întâie, cu atestat de maturitate, cu atestat că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciu bisericesc sau școlar

cu succes deplin, mulțumitor și că prin zelul și diligența lor s'au distins în activitatea pe terenul bisericesc și școlar.

Oradea-Mare, din ședința plenară, ținută la 30 Decembrie (12 Ianuarie 1911) 1910.

Consistorul gr. ort. român
din Oradea-Mare.

Reprivire.

S'a încheiat anul 1910. A fost un an de sbucium. Nu e cel dintâiu nici cel din urmă an de sbucium. Toată viața noastră națională și bisericească din acest regat a fost un sbucium. Fără acest sbucium n'am trăi ca biserică ortodoxă națională. Ne-am răscumpărat scump viața, de aceea și credem în trăinicia ei. Cel ce și-a câștigat averea cu cruntă sudoarea sa o și păstrează, numai moștenitorul resfătat care nu știe cum i-s'a adunat averea moștenită, o risipește. Iată de ce credem noi în trăinicia vieții noastre bisericești și naționale, e câștigată și susținută prin sudoare cruntă. Noi n'avem repaos, vecinic muncim și luptăm pentru legea și limba noastră străbună. Facem o reprivire asupra muncii noastre din anul trecut.

N'avem fonduri din cari să susținem misionari, prin cari să întărim locurile slăbite de influința externă a spiritului timpului și de proselitismul extern precum și de omisiunile organelor noastre parohiale. Toată sarcina aceasta de a sări în locurile primejdite și a lua inițiative creatoare în locurile prielnice zac pe umerii protopresbiterilor îngreunați din cale afară cu cele administrative. Lipsa puterilor misionare a suplini-o însă în parte P. S. D. Episcop diecezan, care a folosit toate ocaziunile pentru a descinde în parohii, la sfîntiri de biserici și vizitațiuni canonice, întărind ortodoxia credincioșilor noștri prin cuvântările sale pastorale. Mulțumită acestei vigilențe biserica a fost scutită de sguduii interne. Cu toate acestea problema viitorului va fi să se creeze o sucreștență misionară și să se decentralizeze pro-

topopiatele, ca protopopii să nu fie numai organe administrative după norma solgăbiraelor ci și apostoli ai marginilor, căci preoțimea parohială copleșită de greutatea locale este expusă, să succumbă fără ajutor din afară. De pildă într-o parohie romano-catolică din apropiere preotul a căzut sub grea bănuială morală înaintea credincioșilor săi. N'a fost suficientă transferarea preotului pentru dumerirea credincioșilor în cele sfinte; ci li s'a trimis misionari speciali cari săptămâni întregi au predicat și mărturisit. Rezultatul a fost, că s'au deschis inimile, să umplă biserica și stranele de mărturisire și să cunună și ceice de zeci de ani trăiau în nelegiuire, ca să se poată mărturisi și cuminecă. Uite aici, țintim, și nu vom încetă a stărui pentru aceasta organizație, misionară. Organizația aceasta ar fi stavila prozelitismului, cu care parohul local, ajuns din vină fără vină în conflict cu credincioșii săi, nu poate lupta cu efect și și dacă suprimă mișcarea, o face cu jertfrea autorității și a beneficiilor sale, va să zică cu slăbirea bisericii. Și alți nori grei ai modernismului să arată pe orizontul bisericii cari pot fi mai primejdioși decât subminările sectare și propaganda celorlalte confesiuni.

Școala a îndurat grele zile. Aplicarea legii din 1907 ne-a redus școlile și suntem amenințați cu o reducere și mai întinsă. Recursele noastre sunt exhaustate, iar ajutoarele de stat nu se dau în condițiunile cerute de noi. Total e un hars. Și lumina deslușirii viitorului școalelor noastre nu mai vine să dissolve acel hars. Un lucru e cert, că biserica nu poate fi fără școală, lumina trebuie să vină. Problema noastră este să nu abdicăm de școli, să ne stringem rândurile, căci cu puteri unite vom putea face și aceea ce pare imposibil anului indoelnic.

Poporul judecă o instituțiune după succesele ei. În trecut n'au prea avut succese școalele noastre, de aici a revenit și greumântul susținerii lor. Acum s'au îndreptat lucrurile, școalele mai bine îngrijite dau cărturari și aceștia devin apostolii ei. În măsura în care va deveni școala mai bună, să vor sporii și susținătorii ei. Cu mângâiere constatăm, că progresul învățământului este constat în școalele noastre și aceasta stare ne inspiră speranțe pentru viitor.

Demersurile luate pentru catehizări își au roadele lor. Avem deja catiheti zeloși și autori de manuale școlare din sinul preoțimei. Va fi chie-marea conferințelor preoțești de a se ocupa pe lângă celelalte chestiuni pastorale și cu chestiunea catehizărilor, dela cari depinde influința preoțimei asupra tinerei generații și așa și asupra viitorului.

Finanțele diecezei sunt aranjate. Anul roditor a făcut de parohiile și-au putut achita dato-

riile lor, s'au făcut incasările ușor. Problema viitorului va fi, ca să se stărue tot mai mult pentru crearea fondurilor, ca preoțimea să ajungă la o dotațiune sigură și să nu fie expusă la caprițiile oamenilor. A sosit timpul suprem să ne îngrijim și de aceasta, pentru că fără independență materială, să îngreunează independența morală a preoțimei.

Ne-am restrins în espunerile noastre la cele trei cadre ale statutului organic: biserica, școala și chivernisirea averilor bisericesti spre a arată că anul 1910 a fost greu dar n'a fost stărp pentru noi și din aceste constatări pornind să insistăm la muncă stăruitoare și pentru viitor. Înplorăm binecuvântarea lui Dumnezeu asupra anului nou.

Predică ținută la anul nou.

„Cel ce samănă puțin, puțin va și secera, iar cel ce samănă întru binecuvântare, întru binecuvântare va și secera“ II. X. 6.

Iubiți creștini!

De câte ori trece câte un an în sânul vecinicii când pășim pe pragul anului nou, inimile noastre scapă câte un oftat lung, izvorit din amintirile trecutului și însoțit de cuvintele: „Doamne dă-ne an nou fericit.“

Cu acest oftat și cu acestea cuvinte ne-am desțeptat astăzi din somn și tot cu acestea cuvinte vă salut și eu I. C., rugând pe Tatăl ceresc, să vă dea tuturorora „an nou fericit!“

365 de zile se vor părănda iară, până când cine știe câți vom ajunge în viață, ca peste un an să ne salutăm din nou tot cu acestea cuvinte?!

Parcă eri-alaltăeri a fost ziua cu care s'a început anul trecut! Cât de iute trece un an, și totuși lipsesc mulți dintre noi, cari poate nici nu gândeau la moarte, și cine știe câți ne vom întâlni iară de azi într'un an?!

Cine știe că pentru care ce ascunde anul viitor? Viață sau moarte, bine și fericire sau muncă obositoare cu dureri și gânduri grele fără răsplată de bucurie? Unde e bogatul încrezul, unde e învățatul înțelept care să știe spune ce i-se va da să petreacă în zilele anului 1911?!

Asta numai singur Stăpânul lumii, care dirigiază legile naturii și soarta tuturor creațiunilor sale, numai acela poate să știe, căci așa zice sfta scriptură la Fapt ap. 1 17: „nu este nouă dat a ști anii și timpurile ce le-a pus Tatăl întru domnia sa“.

Dar, I. C., chiar pentru că așa puțin și nesiguri sunt anii vieții noastre trebuie bine să ti folosim, așa precum ne învață sfta scriptură cu cuvintele S-tului ap. Pavel, care zice în epistola sa către Efeseni la V 15 „Socotiti dreptăcia cu pază să umblați, nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți, rescumpărând vremea, căci zilele rele sunt.“

Să trăim deci ca cei înțelepți și să folosim timpul bine? Cum? La aceasta întrebare găsim un răspuns scurt dar cu multă înțelepciune în cuvintele S. ap. Pavel, ș. a: *Cel ce samănă puțin, puțin va secera.*

Să vedem acum I. C. ce am sămănat noi în anul trecut și ce putem seceră în anul viitor? adevărat de după faptele și vrednicia noastră, ce bine, ce dar dela Dzeu putem aștepta în anul viitor?

Trecutul este oglinda viitorului. Să ne facem dară bilanțul, adevărat socoteala anului trecut, să judecăm starea noastră de credință în Dumnezeu și morală, de știință și vrednicie, și atunci vom putea străbate în călva prin negura care ascunde viitorul, vom putea calcula ce bine și fericire putem aștepta în viitor?!

Întâi să vedem credința și morală, poporului nostru!

Carii a-ți băgat bine de seamă când s'a cetit la Crăciun pastorală P. S. Sale Dlui Episcop, a-ți auzit cât de frumos ne spune că; „binele și fericirea, pacea și indestularea, se dau omului numai în măsura dragostei sale creștinești și în măsura conlucrării sale.“ Deci, nu numai cu gura să le doriți acestea ci să arătați fapte din credință curată către Dzeu. Is. Ch. zice la Ev. Matei 17. 26 *După credința voastră să fie soarta voastră.*

Vor fi răutăcioși speculanți, cari vor zice în nepriceperea lor: „mai lasă-i și popii cu biserică cu tot că cu credința și rugăciunea poți muri de foame!“ Dar cine a auzit să fie sărăcit sau să se fie nefericit cineva pentru că a iubit pe Dzeu și biserică?! Dar Doamne, câte și câte pilde ne arată Dzeu că pedepsește pe cei păcătoși, și nu dă fericire adevărată celor ce hulesc pe Dzeu și biserică!

Ce folos aduce omului credința în Dzeu? Îl îndeamnă pe om la tot ce e bine în lume. Îl îndeamnă pe om la desăvârșire, căci așa zice Mânt. Is. Hr. *„Fiti desăvârșiți, precum și Tatăl nostru desăvârșit este.“*

Credința în Dzeu nu te lasă să fii leneș, ci să muncești, să folosești bine talantul vieții, nu te lasă să fi bețiv, pătimăș, răutăcios, mincinos, ci te îndeamnă la o purtare bună, la cumpăt, la iubire sinceră către tot ce este bun și folositor.

Că oare poporul nostru, cât de tare e în credința de Dzeu și ce bine și fericire putem aștepta după credința noastră, lasă să judece fieștecare de după priceperea sa.

Lăudăm pe Dumnezeu, că avem mulți creștini buni, vrednici, să le dea Dzeu bine și fericire, dar avem și mulți nepricepuți cu 1/2 credință; sau cu credință fățarnică.

Dar cine vrea să-și facă judecată despre credința întregului popor, acela să fie drept să nu ascundă nimica din adevăr, să pună pe cântar și dragostea de birturi, ura, dujmănia, lăcomia, sudălmile și alte rele câte sunt între oameni, atunci va vedea icoana adevărată despre credința și purtarea poporului, și atunci va vedea ce bine și fericire poate aștepta dela Dzeu un așa popor.

Până când întreg poporul nu ne vom întoarce cu mai mare dragoste la calea virtuților străbune, până atunci e departe de noi fericirea pacea și indestularea!

Să vedem acum starea culturală, adevărat: știința și vrednicia poporului nostru.

Doară nici când n'au fost în lume atâția vameși și farizeii, atâția filosofi mincinoși și speculanți câți sunt astăzi.

Precum se perd din popor virtuțile străbune: credința în Dzeu și simțul de omenie și smerenie, așa slăbește și puterea lui de viață. Strămoșii nostri n'au fost așa învățați ca noi, dar erau oameni cu teamă de Dzeu, oameni de omenie. Astăzi suntem mai speculanți

invățătura celor mai mulți e rafinăria, fățarnicia, lăcomia. Cum să nu se înmulțiască dară speculanții, vameșii și farizeii, căci lor așa teren le prieste așa popor le place?!

Inchipuiți-vă o pădure mare, cu 12 milioane de arbori în zile de iarnă, lipsită de podoaba frumoasă a frunzelor verzi, lipsită de feluritele flori mirositoare și cântecul vesel și armonios al pasărilor.

Nime nu va zice că pădurea, așa cum este ea iarna, e fără preț, căci are în ea puterea de viață, dar așteaptă timpul primăverii, timpul regenerării. Până atunci însă și-se pare că e tristă, nu prea se vede cât de frumoasă are să fie la vară.

Cam așa e și poporul nostru român cu celea 12 milioane de suflete câți suntem în toată lumea. Un popor cu putere de viață, în sine, dar prea cuprins de amorteala, prea cu greu să deșteaptă, prea mereu dă înainte. Poporul care se ferește de lumină, nu vrea să se treziască, nu vrea să se ridice din noroiul păcatelor, a răutăților și lăcomiei, acela nu să simte bine fără lipitori din tot felul de nație.

Are poporul nostru și o mulțime de conducători cu credință și dragoste către popor, cari luptă cu tot focul inimilor pentru binele și deșteptarea poporului, dar foarte încet străbate lumina! Înzădar avem atâtea biserici frumoase, în celea mai multe rânduri stau goale. Atâtea școli susținute cu mari cheltueli, copiii și astăzi în veacul al XX-lea trebuiesc aduși cu sala la școală! Înzădar să tipăresc atâtea romane (ziare) pentru popor, că din 3 milioane de romani din Ungaria nici 3 mii de pauri nu cumpără romane!

Înzădar le spunem acestea de sute de ori, căci deși mulți înțeleg, dar grosul, mulțimea par'că e surd, nu vrea să iasă din robia întunerecului.

Mulțimea nu vrea să creadă că astăzi, cine nu știe carte, cine nu cetește e numai jumătate de om. E ca unul legat la ochi, luptă cu greutate și necazuri dar pentru aceia să ține cuminte, bagă de vină la toată lumea, vede paiul în ochii altora, dar nu grinda în ochii săi.

E drept că aici în Lipova, avem și din cei bătrâni — măiestri, pauri și ziuăși — oameni de omenie cum se cade, deștepti, dar mai ales din generația tânără să ridică oameni înțelepți cari stau gata cu toată dragostea inimilor la orice lucru bun și folositor. Îmi place mai ales, că tinerimea să obicinuește a umbla regulat la biserică. Lauda lor și a părinților lor cari i-l îndeamnă să nu crească ca cei din pădure.

Așa le zice tinerilor Isus Sir. 6. 18. *„Fiule din tănăretele tale alege învățătura și până la cărunțelele tale vei afla înțelepciunea.“*

Astăzi, când toate popoarele din lume merg înainte cu pași repezi în sporirea de avere și învățatură, trebuie să ne luăm și noi mai bine de seamă, să ne silim să nu rămănem pe jos de așternut altor popoară.

Un popor alcătuit (compus) din oameni săraci numai de avere ci și de învățatură, nu poate aștepta mai mult bine și fericire.

Precum a-ți auzit I. C. v'am arătat, că fiecare om așa bine și fericire, pace și indestulare poate aștepta dela Tatăl ceresc, precum e credința, purtarea, morală, știința și vrednicia omului.

Când cineva își roagă dela Dzeu an nou fericit judece-se pe sine, că în ce măsură are acestea virtuți și atunci va cam ști calculă că ce fericire îi poate aduce anul nou ce urmează!

Cine ce va sămăna, aceia va și seceră. Cine sămăna fapte bune, pace și iubire, de acestea va seceră

iar cel ce samănă ură pizmă și învrăjbire, de acestea va și seceră.

De închiere I. C. vă rog pe toți să ne întoarcem cu un gând și cu o inimă către stăpânul veacurilor zicând: Părinte atotdurat! laudând și preamărind numele Tău cel sfânt începem și acest an nou, păzește-ne și mai departe de rele, îndurat fii noauă păcătoșilor și ne dă tulturora an nou fericit! amin!

Lipova, 1911,

Florian Roxin
paroh.

Chestiuni actuale.

Doară nici odată n'a fost mai întepită lupta dintre duhul biserican și spiritul vremii ca în ziua de azi. Reprezentantii tipici ai acestui din urmă, francmazonii, liberconugetătorii ș. a., își deslănțuiesc într'un chip nesăbuit potopul patimilor și invectivelor asupra instituției divine alui Hristos. Ca farizeii din vechime cer răstignirea credinții, acest „prejudiciu al unor veacuri ignorante”, cer eliberarea de sub cătușele bisericii în numele unor false idei de emancipare spirituală. Crezul lor distructiv, prin direcția raționalistă, farmecul noutății și îndrăzneala fanatică, cu care e propovăduit, prinde rădăcini, deși în urmă-i nu lasă decât frânturi de nădejdi risipite, adevărat pârjol. Deșertul produs însă nu-l poate înlocui prin nimic. În centrele apuse, unde biserica s'a ingerat nu odată în mod arbitrar în afacerile lumesti reacțiunea e mai nemiloasă. Dar clerul apusean, aceasta oaste disciplinată a papismului s'a organizat angajându-se la o formidabilă jecuciadă contra nouălor curente surpătoare de altare și credință.

Desbărându-ne de orice considerații confesionale contraacțiunea lor împotriva dușmanului comun nu poate stârni decât simpatii și îndemnuri în sinul bisericii noastre. E adevărat, că neamul românesc încercat de atâtea și atâtea urgii n'a îndurat încă plaga francmasonismului declarat cu urmările lui funeste de luptă fratricidă. Dar primejdia bate la porțile cetății sufletești. Indiferentismul religios al clasei noastre culte, ecoul lugubru, ce-l produce glasul preotului în bisericile dela orașe pustii de credincioși sunt auguri cobitori a rău. Și de fapt indiferentismul în parte și-a făcut evoluția. Un vânt anticreștinesc bântue multe inimi de intelectuali români. Mișcarea anticreștinească din apus și-a înrolat prozelitii și din rândurile generației conducătoare de azi, dar mai ales de mâne. Cazurile sunt însă sporadice până acum. Necredința e încă pasivă, nu s'a manifestat în faza de a combate sfânta zestre numita lege românească. Părinții acestei generații smulși din puritanismul moravurilor dela sate au putut rezista ispitelor, dar fiii lor crescuți în val vârtejului orașelor s'au lăsat prinși ca niște musculițe în mreja amăgitoare a principiilor de modă. Vina e în mare parte a bisericii, care a neglijat educația sufletească în primăvara curată și fără prihană a vieții lor.

Deși nu are însă nici un caracter amenințător primejdia e iminentă și ca atare trebuie prevenită cu atât mai vârtos, că ierarhia noastră bisericească nu e o castă independentă cu surse proprii de susținere. Organismul bisericii românești își razămă temelia pe straturile adânci ale poporului; cu el înflorește, cu el tânjește. Tocmai pentru aceea biserica în schimbul nenumăratelor jertfe trebuie să-i aducă un contraserviciu echivalent, ea trebuie să devină un factor indispensabil în toate manifestările vieții românești, un stâlp de granit în existența acestui neam. Numai așa va mai putea preveni pericolul, numai așa vor amuți clevetirile dușmănoase ale adversarilor. Dar aceasta frumoasă operă reclamă o muncă intensă, un duh de primenire, duhul faptelor, iar un mijloc a eficace, doar cel mai eficace e propaganda vie, arma miraculoasă a cuvântului, care mai înainte cu vre-o 19 veacuri prin rostul umililor pescari din Palestina au rostogolit idoli, au prăbușit temple păgâne cucurind pământul pentru evanghelia lui Hristos.

Astăzi, când împrejurările de viață ale credincioșilor nostri s'au schimbat radical în urma contactului cu neamuri și obiceiuri străine, activitatea preoției, care se rezumă mai ales în săvârșirea scrupuloasă, ce-i drept a formelor externe, nu mai satisface. Ai rostit eceniile cu o forță de artist, ai stors admirație prin sonoritatea vocii tale? Foarte frumos, foarte util, dar e puțin. Toate aceste erau îndestulitoare de mult, de mult pe vremea cucernicilor preoți az — buchizători de molitvelnice, când fiii bisericii românești nu trăiau în atmosfera contagiată de noroiul zilelor de față.

Da, împrejurările s'au schimbat și în fața noiei situații nu putem rămâne indiferenți. Se impune o acțiune mai intensivă prin grai viu. Numai predica va fi salvatoarea credinții și bisericii creștine, dar nu predica ticluită după formularele stereolipe de până aci, predica cu conținut teoretic și abstract, ci cuvântările bisericești inspirate de zbuciumările vieții actuale, cuvântările cari se vor face ecoul problemelor etico-sociale ale prezentului, bine înțeles a acelor probleme, cari nu jignesc concepția creștinească a vieții. Cadrele religiunii creștine sunt așa de ample, ca să poată cuprinde chestiunile sociale, culturale, ba chiar economice, ce au substrat și tendințe morale. Sunt multe mizeriile vremii noastre și de ce să nu știe și biserica concursul la alinarea lor, de ce să nu-și picure și ea balsamul, de ce să nu contribuie și ea prin forța și autoritatea sa divină la deslegarea multelor chestiuni, ce agită spiritul omenesc? Biserica nu poate să se izoleze de pulsul vieții zilnice, nu poate să-și zăvoreană ușile în fața idealurilor umane ce ce zbat în mii și mii de pepturi, căci în cazul acesta ar apărea ca o instituțiune ruginită, ca un balast, ce apasă greu și ca atare ușor ar putea fi abandonată din partea credincioșilor. O predică, ce nu are legătură directă cu viața e un chimval răsunător. Să pentruce să nu trateze preotul prin prisma spiritului

genuin al credinței noastre, de ce să nu împrumute un colorit creștinesc deosebitelor probleme actuale alimentând astfel indirect sentimentul religios, focul iubirii față de casa Dlui?

Iată un caz recent. „Asociațiunea„ adresează obștei românești un apel pentru înscrierea de membri ajutători. Multe sate nici astăzi n'au cunoștință de existența lui deși ce minunat prilej i-s'a îmbiat preotului să concordeze interesele bisericii cu cele ale culturii naționale, militând în cadrul unei predici pentru răspândirea ei. În asemenea cazuri autoritatea bisericii ar crește, existența ei s'ar dovedi de-o necesitate inexorabilă în viața sufletească și românească a poporului nostru, raporturile armonice între păstor și păstoriți s'ar cimentă și nu ni-s'ar da să vedem trista privilegii a încredințării reciproce.

Să plângem cu cei ce plâng, să ne bucurăm cu cei ce să bucură azi și nu ne vom teme nici de bănuțelile lui Velier!

Gh. Andru

Mizeria culturală în Bihor.

Numai în numărul trecut am fost schițat mizeria Bihorului provenită din alcoolism și iată din nou sunt nevoit a prinde în mână condeiul, ca să satisfac datoriței mele de dascăl atunci, când arat starea mizeră a Bihorului în cele culturale. Sunt nevoit să o fac aceasta cu atât mai vădit, căci unele gazete pestane sacrifică chestiunii acesteia coloane întregi și încă în articoli principali. Să tac, să fac pe surdul ar însemna a imita struțul cel cu capul în năsip!

Mulți și de multe ori se scrie despre Bihor și încă ca despre un pământ, ce ar fi situat în mijlocul Africii celei întunecate. Da de unde? Bihorul nu e în Africa, nici chiar în Asia ci în Europa și încă în „Hungaria felix“ și și aici în sufletul, centrul țării, de-a-lungul Crișurilor, a celui Negru și a celui Repede. Jumătate e muntos iar cealaltă jumătate e șes, ca masa. Când e vorba despre Bihorul cel mizer și prăpădit e a se înțelege numai partea cea sud ostică, adică cel muntos. Partea aceasta a românismului paremi-se e uitată de D-zeu și de oameni de-a zece ani. Sate mici cu case sărăcioase, în unele locuri nici chiar lipite cu tină. De curățitul caselor nici nu mai vorbesc, căci verbul „a vărui“ lipsește din dicționarul românului bihorean. Ferestrele mici, de multe ori cât pumnul, când au fost noue au avut și sticlă. Azi, de cumva a mai ramas sticla astfel e așezată între bârne, încât de deschis nici vorbă nu poate fi. Așa se vede pe din afară casa bihoreanului, și tot așa e și pe dinlăuntru. Curtea lui e plină cu gunoiul scos din grăjdulețul asemenea casei stăpânului și acest gunoiu e patul cald al tuturor boalelor molipsitoare. Așa ne spun cei de pe valea Crișului-Repede! Acest neam românesc, care așa puțin se interesează de cele corporale ale sale tot așa de puțin s'a interesat și se interesează de cele sufletești, de cultivarea sa și a copiilor sei.

Îmi vine în minte un episod trist a unei călătorii, ce am întreprins mai în vreme prin aceste părți. Ca se illustrez starea culturală a românului bihorean, află de bine să enarez următoarele; Eram în preajma Paștilor și călătoream pe valea Crișului-Negru. Aștep-

tam tocmai trenul spre Beiuș, iată că intră în sala de așteptare un român diu părțile beinșene. Încep vorba cu el și din vorbă în vorbă ajungem la sărbătoarea Paștilor. Î-l întreb ce sărbătoare avem noi peste trei zile. — Paștile D-le! — Îmi răspunde românul. De ce sărbăm noi Paștile? — Nu știu D-le! — Auzitai ceva despre Isus Cristos? — Ba! Cum chiamă popa dela voi? Cum să-l cheme? popă acoalea! Numele nu-l știi? Na! Dar pe jidovul dela voi știi cum î-l chiamă?! Știu, Caroi. Și cu aceasta am terminat discuția, căci văzui, că n'am cu cine vorbi. Aducându-mi aminte de starea sufletească a aceluia român — pretins creștin — înțeleg tănguirile și constatările foii când descriu starea culturală a Bihorului sub titlul „Cultura asiatică în Bihor.“ Nu asiatică ci și mai inferioară ca aceasta. Starea culturală a Bihorului e rezultatul interesului neamului românesc față de școală. Că ce interes mare au cei chemați față de acest far luminător cu nespuse durere sufletească sum silit, să constat lipsa cea mare a școlilor și a învățătorilor. Sate dearândul poți cercetă, fără se dai de școală, ori dacă e școală, nu este învățător. Și ce zice proverbul românesc: *Ai carte, ai parte; n'ai carte, n'ai parte.* Bietul bihorean e drept că carte n'are, dar are parte de năcăz, sărăcie și de hula compatrioților lui. Oare când va sosi cel așteptat, care să fie în stare a redeșteptă acest neam remas de lume?

(N. M.)

Minunea din Baia de Criș.

Mai bine de două săptămâni o servitoare din Baia de Criș, fca unui țaran român din satul Lunca, e obiect de discuție și mirare în presa din patrie. Se povestesc lucruri miraculoase despre aceasta fetiță chiar din partea unor persoane inteligente, cari nu pot fi bănuite de credulitate și superstiții. Ziarele străine setoase după senzații își permit luxul de-a trimite corespondenți speciali la fața locului publicând coloane întregi cu comentarii și detaliuri diferite, iar publicul citește cu pasiune

Cică copila ar atrage spre sine petri, bucăți de lemn și alte obiecte cari sau îi cad la picioare sau zbor cu repeziune pe lângă dansa fără să o atingă iar crengile de arbori i-se închină. Încă în vara anului trecut petrecând copila cu ceva prilej la câmp au început să o bombardeze ca din senin cociani de cucuruz. Sătenii în fața acestui fenomen neexplicabil au crezut-o stăpânită de duhuri necurate și o înconjura cu pe o scelerată. Fata s'a refugiat la oraș ca servitoare, unde tot la 30 de zile s'a repetat întâmplarea ciudată, iar după altă verziune mai de multeori pe lună. Se zice, că stăpânii ei din motive prudentă ar fi ascuns până aci „minunea.“ Tocmai pentru aceea eroina trebuie să-și schimbe des stăpânii. Ultimul a fost subjelele de ocol din Baia de Criș. În noaptea de Crăciunul apusean musafirii acestuia au fost alarmați de niște lovituri furioase ce se descărau în pereții casei. Cuprinși de panică abia s'au recales eșind să înfrunte primejdia care sub impresia primelor momente de frică și-au prezentat-o în culorile cele mai fioroase, vreu-n atac îndrăzneț de bandiți sau altceva. Dar în loc de hoți au văzut petrite și bulgării izbindu-se de pereții casei. În fata acestei scene misterioase voinicoșii au stat muți, dar i-a dumerit iute servitoarea prin istorisirea trecutului ei. — Acum voesc s'o trimită la ceva institut medical din Pesta pentru studiu.

Aceste și multe altele se povestesc despre „minunea“ dela Baia de Criș. Veracitatea lor n'o putem

controlă. Țăranii din firea lor superstițioși o atribuie intervenirii spiritelor rele, alții o privesc de șarlatanie unii susțin că fata e cuprinsă de ascunse forțe magnetice iar fiziologii intervivați de ziariști o esplică prin sugestione și alte fenomene psihice.

Alcoolismul.

Crăciunul în Rusia. Crăciunul este așa zicând cea mai frumoasă sărbătoare a creștinismului. În Rusia însă are o deosebită însemnătate, căci rusul pe lângă, că să închină lui Dzeu, jertfește ieșind din biserică și diavolului. Crăciunul în Rusia e sărbătoarea alcoolului. În ziua primă a Sftelor Sărbători au strâns 3000 de oameni beți, cari zăceau pe străzile S. Petersburgului. Dintre acești nenorociți 30 de inși au reposat în urma otrăvirii alcoolice. Spitalele s'au umplut cu oameni amorțiți de alcool. Ce-o mai fi și la Botetz. ?

Femeile abstinente din Budapesta în frunte cu actrița Jaszai Mari s'au prezentat la ministru-prezident contele Khuen-Héderváry, ca prezentând memorandumul lor să'l roage, ca se dispună închiderea cărciumelor duminică și în sărbători. Ministrul a primit foarte afabil deputațiunea promițând, că va studia afacerea și o va rezolva în timpul cel mai scurt.

Nu se va resturna oare ecvilibrul statului?

Nr. 865/910.

Edict.

Conform rezoluției Veneratului Consistor de dto 6/19 noemvrie a. c. Nr. 6536/910 să escrie edict cu termen de 30 zile în afacerea procesului divorțial dintre George Crucean din Arad-Gaiu și Maria născută Ardelean, a cărei ubicațiune e necunoscută, carea să provoacă a să prezentă la acest for scaunal în termenul de sus, căci la din contră prin denumirea de curator se va publică sentința scaunală și în absența ei.

Arad, 15/28 decemvrie 1010.

V. Beleş
protopop.

CRONICA.

Ziua de anul nou în Arad. Ziua de anul nou au folosit-o credincioșii din Arad să-și manifeste alipirea cătră arhierul lor. După serviciul divin s'a prezentat la Preasfinția Sa Dl Episcop Ioan I. Papp clerul și poporul din Arad sub conducerea P. C. Sale R. Ciorogariu, care a felicitat în numele credincioșilor pe arhieru, iar Preasfinția Sa a răspuns cu bună voință, îndemnând la dragoste împrumutată pe credincioșii săi. Pe lângă aceasta au mai fost la felicitări toate autoritățile civile și militare din loc.

Necrolog. Subscrișii anunțăm, cu inima frântă de durere tuturor neamurilor și cunoscuților, că neuitatul nostru tată, bunice și unchiu Mihail Rațiu preot gr.-or. rom. în Pilul-mare, împărțășit fiind cu sfințele taine, a trecut la cele vecinice în 3/16 ianuariee la 2 ore noaptea în vârstă de 79 de ani, și al 50-lea de serviciu. Însmormântarea va fi marți în 4/17 ianuarie a. c. la 11 ore a. m. Pilul-mare la 3/15 ianuarie 1911. Fie-i fărână ușoară și memoria binecuvântată! Ersilia măr. Leucutița, Liviu Rațiu, Romul Rațiu fii și fice. Ștefan Leucutița, Costanța Caracioni ginere și noră. Cornel, Todor, Ștefan, Adriana, nepoți și nepoate.

Poșta redacției.

Dlul învățător cu 3 întrebări. Dta somezi întreagă preoțiimea să răspundă, că, care evanghelie a trebuit să se citească în duminica înaintea Nașterii Domnului și în duminica după Nașterea Domnului care a căzut în ziua a doua a Crăciunului. Mai departe, că permis a fost a se explică așa indicația vârstei la conscripția generală ce s'a efeptuit, că doctorii au să se orienteze la scrierea receptelor, ca să facă rețete la potriveala vârstei. „După primirea răspunsurilor tot pe aceasta cale voi arătă cauza ce ma îndemnat să pun aceste întrebări”? Cam dăm cu socoteala, că unde vrei să o scoți, tocmai pentru aceasta nu voim să-ți dăm privilegiu la discuțiuni personale.

Concurse.

Pentru vacantul post învățătoresc gr. or. rom. dela școala din R. Hodos protopopiatul Tinca cotul Bihor pe lângă următoarele emoluminte:

1. În bani gata 600 cor. solvinde de comuna parohială anticipative, iar pentru întregirea salarului la suma de 1000 cor. și a cvinvenalelor conform art. de lege XXVII din 1907 s'a făcut rugare la stat.
2. Locuință foarte acomodată cu 2 chilii una padimentată, culină, cămară și supraedificatele necesare.
3. Lemne trebuincioase pentru încălzirea salei de învățământ.
4. Stole cantonale dela mort mare 80 fil. dela mic 40 fil. dela cununii 80 fil. dela liturgii 40 fil.
5. Grădina de unu jugăr.

Reflectanții recursele lor adresate comitetului parohial conform regulamentului au să le substearnă subscrisului protopresbiter tractual în 30 zile dela prima publicare a acestui concurs, iar pentru a-și arătă dexteritatea în cele rituale au să se prezinte în vreo duminică ori sărbătoare în S. Biserică de acolo.

Din ședința comitetului parohial din R. Hodoșiu ținută la 26 dec. v. 1910.

Vasilii Farentiu
preș. com. par.

În conțelegere cu mine Nicolae Rocsin protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la Pocioveliste se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios, pe lângă următoarea dotațiune: În bani gata dela popor... 280 cor; venite cantonale 32 cor, din arenda pământului cantoral 200 cor; relut de lemne 72 cor; scripturistică 10 cor; spese de conferință 6 cor; întregire dela stat 400 cor; cvartir cu 2 chilii, cămară, culină și grădină.

Recursele instruite în senz regulamentar și adresate comitetului parohial din Pociovești, sunt a se înainta P. O. D. Adrian P. Deseanu protopresbiter în Vașcău (Vaskóh) iar recurenții au a se prezenta în vreo duminică sau sârbătoare în biserica din Pociovești pentru a-și arăta desteritatea în tipic și cant.

Dat în Pociovești la 12/25 Decembrie 1910.

Comitetul parohial

cu consenzul meu: *A. P. Deseanu* protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea nou sistemizatului post de capelan permanent pe lângă protopresbiterul tractual al Vașcăului ca paroh al comunei bisericesti Vașcău-Bărești; se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios.

Capelanul va beneficia: Toate venitele oficiului parohial: 30 cor. 2. $\frac{1}{2}$ din venitele stolare: 64 cor. 10 fil. 3. Intregirea dotației dela stat pentru capelani.

Afară de acestea va beneficia capelanul pentru catehizare la școala confesională 4 jughere catastrale pământ arător estravilan din sesia parohială iar pentru catehizare la școala de stat 100 cor. din bugetul școlii de stat.

Capelanul va avea îndatorirea a catehiza la toate școlile din Vașcău, a-l suplini pe protoprezbiterul paroh în toate funcțiile bisericesti, școlare administrative din parohie și ai fi de ajutor protopresbiterului în cancelaria oficiului protopresbiteral.

Pe baza § 6 al regulamentului pentru parohii, dela recurenți se cere cvalificațiunea pentru parohiile de clasa I. În lipsa acestora însă să vor admite și recurenți cu cvalificațiune de cl II-a dacă studiile premergătoare li îndreptătesc la cererea întregirii superioare dela stat, a dotațiunii de capelan.

Cererile instruite conform regulamentului sunt a se adresa și înainta subsemnatului, având recurenții în vreo duminică ori sârbătoare să se prezinte în sta biserică din Vașcău-Bărești pentru a-și documenta desteritatea în rituale și omiletică.

Vașcău-Bărești, la 12/25 decemvri 1910.

Aarian P. Deseanu
protoprezbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresți dela școala a II-a de băeți (cu clasele III, IV, V și VI din comuna Igris tractul Banat-Comloșului, să publică concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 1000 cor. plătite în rate lunare anticipative. 2. Cvîncvenalele prescise de lege din cassa cultului școlar eventual dela stat. 3. Cvarțir în natură constător din 2 chilii, tindă, cămară, grajd, coteț și o grădină intravilană de 400 st. 4. Dela înmormântări unde va fi poștit 1 cor.; iar la cei dovediti săraci a luă parte gratuit. 5. Pentru conferințe și reuniuni învățătoresți, dacă va luă parte, anual 20 cor. Dela recurenți să recere să aibă diplomă învățătorescă.

Alesul este deobligat a instrua elevii dela școala de toate zilele și de repetiție; apoi a prevedea cantoratul în strana dreaptă, a instrua elevii săi în cântările bisericesti și ai conduce duminica și în sârbători la sfta biserică.

Recursele ajustate conform dispozițiunilor regulamentare, adresate comitetului parohial din Egres

(Igris) com. Torontal, are a le înainta Prea On. Oficiu protopopesc din Nagy-Komlos (Banat-Comloș) până la termenul legal, având a-se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sfta biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parohial, ținută la 16/29 decembrie 1910.

Comitetul parohial.

Cu consenzul adm. protopresbiteral: *Mihailu Păcățian.*

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Consistor dto 23 decembrie 1910 Nrul 7321/910 prin aceasta se escrie concurs de licitație minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei noiei biserici și a demolării celei vechi din Remetea (Temes-Remete) cu termen pe ziua de 24 ianuarie (6 februarie) 1911 la 9 ore a. m., în școala confesională din loc.

Pretul de exclamare este 28.124 Coroane 98 fil.

Reflectanții vor avea să depună vadiu înainte de începerea licitațiunii 10% din prețul de exclamare, în bani gata. Pentru participare nu poate nici un reflectant să formuleze nici un fel de pretenziune față de comuna bis.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot lua în privire de cătră reflectanți la oficiul parohial din Remetea în orele de oficiu.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a da lucrările în întreprindere, fără privire la rezultatul licitațiunii, aceluși reflectant, în care are mai multă garanță materială și morală.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Remetea la 3/16 ianuarie 1911.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb.: *Dr. Tr. Putici.*

—□—

1—3

Compactor român în Arad

Iustin Ardelean

Strada Weitzer János Numărul 13.

Execută grabnic și prompt tot felul de lucrări, ce se ating de aceasta branșă. Legătură fină și durabilă. Serviciu prompt și prețuri moderate

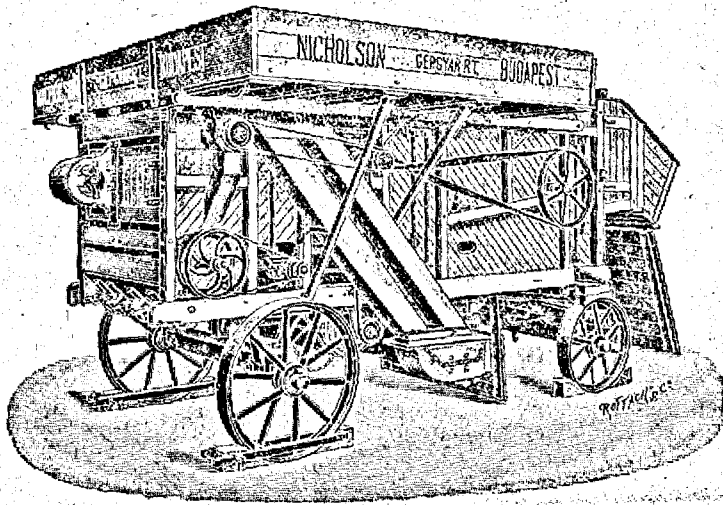
Cea mai mare firmă românească din Ungaria Frații Burza, Arad

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

Boros Béni-tér Nr. 1.

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

==== Neguțatorie de fer în gros și în detail. ====

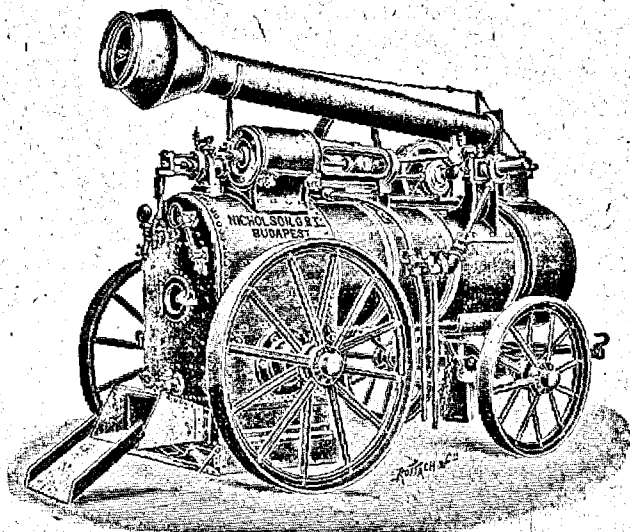
Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării și anume :

Garnituri întregi de mașini de trierat cu aburi, locomobile de drum (automobile). Motoare cu benzin și cu oleu brut. Aranjamente de mori. Prese de oleu hidraulice și de tot felul. Mașini de firezat lemne, aranjate pentru putere motorică.

Mașini de secerat și de cosit iarbă, greble

Mașini de sămănat, neghitoare, ciururi. Pluguri, grăpi cu curel-niște. Prese de vin și pisătoare. Stropitoare originale Vermorel. Articli de vierit și pentru economia podrumurilor. **Articli de specialitate.** Curele engleze pentru mașini. Oleu și unsoare pentru mașini de calitate primă etc. etc.

Secție de mașini economice și negustorie de specialități separat în casa lui Dr. Ispravnic lângă negustoria de fer.

Celor interesați, cari voiesc să-și procure unelte economice, motoare de benzin, mașini de călcat, sau voiesc a-și aranja o moară cu unelte trebuincioase, să ceară Catalogul nostru ilustrat, în care va putea afla toate cele de lipsă. — Pentru deslușirile de lipsă sau comande, la cerere mergem în persoană.

6-58

Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.